

מסורת הש"ס

ואלו ואלו אין מטמאין. ללא גזר כהו רבנן טומאה: ואלו ואלו תחלה. שאפילו שני מטמא משקין להיות תחלה כדמנן (לעיל דף נה.) כל הפוסל את התרומה דהיינו שני מטמא משקין ועושה אותן תחלה חוץ מן הטבול יום: תחלה. ראשון מן המשקה שהוא אב הטומאה. כגון שלש מעיינות הזב המניין בנס' נדה בפרק דם הגדה (דף נד:) שהן אב הטומאה לעמאל אדם ולגיס וזבו ורוקו ומימי רגליו ושכבת זרעו של כל אדם דלפינן מרוק דכתיב (ויקרא טו) וי ירוק הזב מה רוק שהוא מתענג ומתאסף יחד ואחר כך יוצא אף כל שהוא מתענג ויוצא ומשקין אחרים יוצאין ממנו שאינם אב הטומאה לפי שאינם מתענגים ויוצאין כרוק ואלו הן דמעת עינו דם מגפתו וחלב האשה: (שם.) כגון מימי רגליו של שרץ המלאים שגלפומים שלו: הכי גרסינן מאי לאו קלין שרץ וזב וממורין ומס. מת ממור הוא שהוא אבי אבות הטומאה: לא קלין שרץ וממורין וזב. אב משקה המת טמאים חוץ מדמנו שהוא מומא מן המורה דכתיב (במדבר ו) על נפש מת: מאי שנא זב דגזרו רבנן. מיהא טומאה מתחלה? במשקין שאינן אב הטומאה ומעיינות ומאי שנא מת דלא גזרו: זב. לפי שהוא חי לא בדילי אינשי מיניה ועוד שאינו ניכר לכל: אמר רבי יהודה כו'. לקמיה מפרש טעמיה: אנשיי. ותלי בית השחיטה. ולשון אנשיי כמו אנשיי המים? גזמיה: אבל כסה דם הנפש כו'. ושלג מחלוקת הן רבנן סברי כוליה בעי כסוי ולרבי יהודה אפילו דם הנפש לא בעי כסוי אלא מקאמו דקתמי דהוה הניחו פטור מלככות ואפילו הוא דם הנפש ובלגן שיהא שם דם אחר ולרבנן שמעון בן גמליאל דם הנפש כוליה בעי כסוי: רבנן סברי דמו כל דמו. משמע: מרנני' חרסיס. שחיקת חרסיס: מנוסא. שעל פי חכמה: גמ' איכא בינייהו דלרבי ולא לרבי. ללשנא קמא דלמר אין לרבי קרי חול הדק ומותר האי נמי בכלל אין לרבי הוא וותרת דחול הדק עליו ומותר וללשנא בתרא דקרי חול הגס ואסור כל שרץ לכתשו הוא נמי בכלל לרבי לכתשו הוא ומול הגס שמו ואסור: דמיפרקי איפרוכי. ניד: נעורה. אריטי' שמעתי מן הפשתן: נסורת

גליון הש"ס

רש"י היה איבא בנייהו וכו' חול הדק. עין שו"ת הל"י סוף פ"א:

הנהגות הב"ה

(6) תוס' ד"ה ורבי יהודה וכו' לכן תחלה. נ"ב עין בפרק שור שנגח דף מ' ופי' חוקק הכתוב דף ס"ו: (7) מ"ד אכל שני ואפי' חקקת שני דלפני ביה רבי אלוטור:

ואלו ואלו אין מטמאין. ללא גזר כהו רבנן טומאה: ואלו ואלו תחלה. שאפילו שני מטמא משקין להיות תחלה כדמנן (לעיל דף נה.) כל הפוסל את התרומה דהיינו שני מטמא משקין ועושה אותן תחלה חוץ מן הטבול יום: תחלה. ראשון מן המשקה שהוא אב הטומאה. כגון שלש מעיינות הזב המניין בנס' נדה בפרק דם הגדה (דף נד:) שהן אב הטומאה לעמאל אדם ולגיס וזבו ורוקו ומימי רגליו ושכבת זרעו של כל אדם דלפינן מרוק דכתיב (ויקרא טו) וי ירוק הזב מה רוק שהוא מתענג ומתאסף יחד ואחר כך יוצא אף כל שהוא מתענג ויוצא ומשקין אחרים יוצאין ממנו שאינם אב הטומאה לפי שאינם מתענגים ויוצאין כרוק ואלו הן דמעת עינו דם מגפתו וחלב האשה: (שם.) כגון מימי רגליו של שרץ המלאים שגלפומים שלו: הכי גרסינן מאי לאו קלין שרץ וזב וממורין ומס. מת ממור הוא שהוא אבי אבות הטומאה: לא קלין שרץ וממורין וזב. אב משקה המת טמאים חוץ מדמנו שהוא מומא מן המורה דכתיב (במדבר ו) על נפש מת: מאי שנא זב דגזרו רבנן. מיהא טומאה מתחלה? במשקין שאינן אב הטומאה ומעיינות ומאי שנא מת דלא גזרו: זב. לפי שהוא חי לא בדילי אינשי מיניה ועוד שאינו ניכר לכל: אמר רבי יהודה כו'. לקמיה מפרש טעמיה: אנשיי. ותלי בית השחיטה. ולשון אנשיי כמו אנשיי המים? גזמיה: אבל כסה דם הנפש כו'. ושלג מחלוקת הן רבנן סברי כוליה בעי כסוי ולרבי יהודה אפילו דם הנפש לא בעי כסוי אלא מקאמו דקתמי דהוה הניחו פטור מלככות ואפילו הוא דם הנפש ובלגן שיהא שם דם אחר ולרבנן שמעון בן גמליאל דם הנפש כוליה בעי כסוי: רבנן סברי דמו כל דמו. משמע: מרנני' חרסיס. שחיקת חרסיס: מנוסא. שעל פי חכמה: גמ' איכא בינייהו דלרבי ולא לרבי. ללשנא קמא דלמר אין לרבי קרי חול הדק ומותר האי נמי בכלל אין לרבי הוא וותרת דחול הדק עליו ומותר וללשנא בתרא דקרי חול הגס ואסור כל שרץ לכתשו הוא נמי בכלל לרבי לכתשו הוא ומול הגס שמו ואסור: דמיפרקי איפרוכי. ניד: נעורה. אריטי' שמעתי מן הפשתן: נסורת

ואלו ואלו אין מטמאין ושאר כל הטמאין בין קלין בין חמורין משקין היוצאין מן המשקה הנוגע בהן ואלו ואלו תחלה חוץ מן המשקה שהוא אב הטומאה מאי קלין ומאי חמורין מאי לאו קלין שרץ וזב וחמורין מת? לא קלין שרץ וחמורין וזב מאי שנא זב דגזרו ביה רבנן ומאי שנא מת דלא גזרו ביה רבנן זב דלא בדילי אינשי מיניה גזרו ביה רבנן: דמת דבדילי אינשי הסכין [וכו'] תנו רבנן וכסוהו מלמד שדם הניתו ושעל הסכין הייב לכסות אמר רבי יהודה אימתי בזמן שאין שם דם אלא הוא אבל יש שם דם שלא הוא פטור מלככות תניא אידך וכסוהו מלמד שכל דמו הייב לכסות וכאן אמרו דם הניתו ושעל אנשיי הייב לכסות אמר רבן שמעון בן גמליאל במה דברים אמורים שלא כסה דם הנפש אבל כסה דם הנפש פטור מלככות במאי קא מיפלגי רבנן סברי דמו כל דמו ר' יהודה סבר דמו ואפילו מקצת דמו ורשב"ג סבר דמו המיוחד: מתנני' במה מכסין ובמה אין מכסין: מכסין בזבל הדק ובחול הדק בסיד ובחרסית ובלבנה ובגם הגס כהוול אלא אין מכסין לא בזבל הגס ולא בחול הגס אלא בלבנה ובמנופה שלא כתשין ולא יכפה עליו את הכלל אמר רשב"ג: דרב שמגדל בו צמחים מכסין בו ושאינו מגדל צמחים אין מכסין בו: גמ' היכי דמי חול הדק אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן כל שאין היוצר צריך לכתשו ואיכא דמתני לה אסיפא אבל אין מכסין לא בזבל הגס ולא בחול הגס היכי דמי חול הגס אמר רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן כל שהיוצר צריך לכתשו מאי בינייהו איכא בינייהו דצריך ולא צריך דמיפרקי איפרוכי: תנו רבנן וכסוהו כולל יכסו באבנים או יכפה עליו את הכלל תלמוד לומר בעפר ואין לי אלא עפר מנין לרבות זבל הדק וחול הדק והשחיקת אבנים ושחיקת חרסית ונעורת פשתן דקה ונסורת

כסוי הדם פרק ששי חולין פ.ח.

טבול יום היו שני ומטמא את הקדשים לעשות רביעי והכא קמיני אלו ואלו אין מטמאין ויהי משקה טבול יום כרחק כחזרו לומר דהתם אלא דקדמי נפסא התם ולא נפל מרוקה או מנס טהרה שלה על ככר של תרומה טהור וקאמר עלה בגמרא כדמנן משקה טבול יום כו' ואלו ואלו אין מטמאין והא מני נמי למימר דמיירי הכל במשקין לחולין שנשעו על טהרה הקדש דמורת חולין גמורין יש להם כחזרו לומר דאפילו נוגעת במים לא פסלי והכא קמיני אין מטמאין קדשים אכל מופסל פסלי אלא במשקין תרומה טבול יום כו' ואלו ואלו אין מטמאין היינו אין מטמאין קדש אכל תרומה מופסל נמי לא פסלי כדמנן התם נפל מרוקה או מנס טהרה על ככר של תרומה טהור וא"ת דהכא משמע דטבול יום מטמא את המשקה דקדשים לעשות רביעי בקדש אלא קן היכי עבי למימר צפ"ק דפסחים (דף יד.) גבי הא דהוסקף רבי עקיבא ואמר מימייהם של כהנים לא נמנעו מלהדליק את השמן שנפסל טבול יום להדליק נטר שנטמא בטמא מת ומוקי לה הש"ס נטר כלי מתכות דהוה כחלל מרב ואבי אבות הטומאה והיינו דמוסיף רבי עקיבא וספירן ונוקמה כלי מרב ומאי הוסקף דליתו התם היינו הא דרבי מניא דלמר לא נמנעו לשרוף הנשר טמא וטמא והכא שמו שנפסל טבול יום פסול וטמא אמאי קרי פסול לשמן שנפסל טבול יום הא אמר רבא דפוסל קדש ויש לומר דהתם מיירי מדאורייתא והכא מדרבנן ועוד י"ל דהכי קאמר התם שזו טמא למינו לקדש וזה פוסל תרומה שהוא מינו ועוד נראה דהכא ומתניין דנדה כאלה שאלו דלמרה' טבול יום תחלה לקדש ורבי עקיבא דפסחים כרבנן דמעילה (דף טז.) טבול יום אפילו קדש לא מטמא אלא פוסל דתנן תחלת העוף מועלין בה משוקדשה ממלקה הוכשרה לפסל טבול יום ודייק לפסל אין לטמאין לא מני רבנן היא כו' ובהדיא מניא בפרק (י"ב) דהיינו רבי עקיבא כרבנן הוסקף רבי עקיבא הסולת והקטרת והלבונה והתמלים שאם נגע טבול יום במקצתן פסל את כולן משמע דדוקא פסל אכל מטמא לא: רבנן סברי דמו כל דמו. משמע: דלמרין בפרק זה בורה (סנהדרין דף טז.) דליתמי דרבי יהודה

לפרש היינו דוקא במשנה אבל דברייתא לא דכלל הספרים גרסינן כסוף חלון (עירובין פ"א.) כל מקום שאמר רבי יהודה במשנתו אימתי וכו' ואומר ר"ת דהכא הלכה כרבי יהודה דמתניתין כוומיה אחיא דלע"ג דברייתא על כרחק בא לחלוק במתניתין אחא לפרש ומיהו למי נר חמא (ורב קהלא) משמע בזה בורה דמיפרקי דף נה.) דלף במשנה היו אימתי לחלוק היכא דמוכח והכא מוכח כיון דברייתא בהדיא פליגי רבנן ולרבי ירמיה צפ"ק דמ"ד: וסע ד"ה (אמר) היו לחלוק לע"ג. ללא מוכח גבי ספינה דמשני הא רבי יהודה והא רבנן היא משנה במסכת חלה (פ"ג מ"ג) ו"ס דגרסי דברייתא קמייתא וכסוהו מלמד שדם הניתו ושעל אנשיי הייב לכסות אמר רבי יהודה כו'. לקמיה מפרש טעמיה: אנשיי. ותלי בית השחיטה. ולשון אנשיי כמו אנשיי המים? גזמיה: אבל כסה דם הנפש כו'. ושלג מחלוקת הן רבנן סברי כוליה בעי כסוי ולרבי יהודה אפילו דם הנפש לא בעי כסוי אלא מקאמו דקתמי דהוה הניחו פטור מלככות ואפילו הוא דם הנפש ובלגן שיהא שם דם אחר ולרבנן שמעון בן גמליאל דם הנפש כוליה בעי כסוי: רבנן סברי דמו כל דמו. משמע: מרנני' חרסיס. שחיקת חרסיס: מנוסא. שעל פי חכמה: גמ' איכא בינייהו דלרבי ולא לרבי. ללשנא קמא דלמר אין לרבי קרי חול הדק ומותר האי נמי בכלל אין לרבי הוא וותרת דחול הדק עליו ומותר וללשנא בתרא דקרי חול הגס ואסור כל שרץ לכתשו הוא נמי בכלל לרבי לכתשו הוא ומול הגס שמו ואסור: דמיפרקי איפרוכי. ניד: נעורה. אריטי' שמעתי מן הפשתן: נסורת

עין משפט נר מצוה

ל"א א מ"י פ"י מהלכות שאל אבות הוימאה הלכה ד: ב (מ"י) פ"י מהלכות טומאה מת הלכה ג: ג ד ה מ"י פ"י מהלכות חמיטה הלכה י"א י"ב פתג עקן סל טו"ש ע"י ר"ד סוף ספ"ק כ"ג:

ענין רש"י

אריטי' ש"א. נעורת.

שיטה מקובצת

ל"א כמו אנשיי אמת המים בירושלמי: ל"א ויהימ דבכ"ק דבכורות סבתה הפוכה. נ"ב ע"י חוס' מנות דף י"א ע"ב:

רבינו גרשום

ואלו ואלו אין מטמאין דטבול יום פוסל ואינו מטמא בין תרומה ובין קדש ושאר כל המטמאין בין קלין כו' כלומר בין שרץ ובין מה משקין היוצאין ממנו כמשקין הנוגע בהן ואלו ואלו תחלה כ"ד שרץ שנגע במשקין משקים תחלה שהוא אב הטומאה ומשקים תחלה לטומאה ומשקי' הנוגע במת אצ"פ שהמת אבי אבות הטומאה המשקים אינו אלא תחלה חוץ מן המשקין שהוא אב הטומאה כלומר שככת ורעיו: ושעל אנשיי. אנשיי שחיטה. ובלבנה ובמנופה שכתשן כלומר לבונה שעשין מן עפר מנופה של כלי חרסית. איכא בינייהו צריך ולא צריך לרישא יפה לככות כיון דמיפרוכא מעצמה לסיפא דא' כל שהיוצר צריך לכתשו אין מכסין בו והאי כל כמה דלא מופסל צריך לכתשו קרינן ביה ואין מכסין. ושחיקת חרסיס כלומר כלי חרסית והרסיס עפר לבן ומעורה באבנים דקין ומורסן רע מסוכין: